

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Ремзіної Наталі Андріївни

на тему: «Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами.

Транспорт, особливо в розрізі мультимодальних перевезень вантажів, є важливим чинником економічного розвитку держави. Вигідне географічне положення України на шляху транзитних вантажопотоків, наявність розвинутої мережі залізниць, морських портів, автомобільних доріг, внутрішніх водних шляхів визначають транзитний потенціал та формують ключову роль в забезпеченні міждержавних зв'язків. На сьогодні транспортна система України має низький рівень розвитку транспортно-логістичної інфраструктури для забезпечення належного обсягу мультимодальних перевезень, що знижує її конкурентоспроможність та гальмує вихід української продукції на світовий транспортний ринок. Зокрема бракує терміналів мультимодальних перевезень, не забезпечено досконалого нормативно-правового регулювання мультимодальних перевезень. Державна підтримка розбудови об'єктів транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності є недостатньою. Доцільним є створення умов на національному рівні для взаємозв'язку різних видів транспорту на принципах логістики та одночасно формування єдиного інтегрованого транспортного простору.

Тому, розвиток теоретичних положень, обґрунтування та розробка методичних підходів і науково-практичних рекомендацій щодо формування умов розвитку національної транспортної інфраструктури України на засадах мультимодальності, що є об'єктом дослідження Ремзіної Н.А., має, як наукове, так і практичне значення.

Як засвідчено в дисертації, вона за науковою спрямованістю відповідає темам науково-дослідних робіт, зокрема: ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Національної металургійної академії України. Аналіз змісту дисертації дозволяє впевнено стверджувати, що її виконання надало змогу зробити вагомий внесок у виконання наукових досліджень вищезгаданих закладів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, в достатній мірі обґрунтовані. Виконана робота свідчить про широку і глибоку обізнаність дисертантки з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених, в яких досліджуються теоретичні, методологічні, методичні та практичні питання забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності.

Автор використав великий арсенал сучасних методів дослідження: синтезу, індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, класифікації, порівняння, групування і систематизації, статистичного та структурного аналізу, ієрархічної систематизації, SWOT-аналізу, методу факторно-критеріального оцінювання та кваліметричного підходу, графічного методу. Кваліфіковане використання перелічених методів дозволило дисертанту зробити особистий внесок у розвиток теоретичних засад та науково-методичного забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності, довести рекомендації та пропозиції до рівня їх практичного використання органами державної влади, транспортними підприємствами, громадськими організаціями.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи визначається сукупністю розроблених теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо організаційно-економічного забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності.

Автором здійснено глибокий аналіз вітчизняних та зарубіжних джерел щодо теоретичних та практичних аспектів функціонування й розвитку транспортної інфраструктури України (с. 40-45). Суттєвим науковим доповненням є угруповання детермінант розвитку транспортної інфраструктури України, які, на відміну від описаних у науковій літературі (об'єктивні та суб'єктивні), розподілені за ступенем впливу на відносно сталі, змінні (міжнародні, національні та локальні), а також ймовірнісні, що надає змогу більш ретельного вивчення тенденцій та перспектив розвитку національної транспортної інфраструктури (с. 45-46).

Встановлено, що мультимодальні перевезення є перспективною технологією. Доведено, що для їх ефективного розвитку необхідно узгодження нормативно-правових, організаційних, фінансових, технічних, логістичних та інших чинників, які є умовоутворюючими (с. 61-71). Це дозволило автору сформулювати основні принципи, що мають бути покладені в основу формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності (с. 71-73).

Нове наукове бачення показує підхід до проведення факторно-критеріального оцінювання організаційно-економічних передумов розвитку транспортної інфраструктури України (с. 84-94). Здобувачем суттєво поглиблено розробку передумов розвитку транспортних терміналів та шляхів сполучення.

Заслуговує на увагу сформований у роботі механізм розвитку національної транспортної інфраструктури, який базується на взаємодії та взаємозалежності процесів розвитку в частині регулювання (інформаційна матриця), матеріального забезпечення (ресурсна матриця), лімітувань (матриця обмежень) та організації (матриця інструментів), що в результаті визначає та узгоджує зміст основних етапів розвитку національної транспортної інфраструктури (с. 94-107). Науковий інтерес викликає використання кваліметричного підходу при оцінці транспортно-логістичних послуг, що дозволяє дослідити рівень якості послуг транспортних терміналів за допомогою визначення наявних та можливих стейкхолдерів відповідної інфраструктури, порівняння якості наданих послуг із очікуваною якістю при певній вартості послуг тощо (с. 107).

Здобувачем суттєво поглиблено класифікацію портових зборів (с. 117-118). Автор доводить, що у підкласі зборів «за принципами нарахування» відсутній важливий критерій – ризикованість вантажу. Під ризикованістю дисертант має на увазі ймовірність настання негативної непередбаченої події (економічного, соціального, екологічного, політичного характеру тощо) внаслідок обслуговування транспортних терміналів певного вантажу чи транспортного засобу.

Науковий та практичний інтерес мають розроблені методи регулюючого впливу на процеси розвитку національної транспортної інфраструктури, які, на відміну від описаних, базуються на оптимальній комбінації сфери регулювання транспортної галузі на засадах державно-приватного партнерства, що позитивно впливає на розвиток національної економіки з позиції забезпечення соціальної відповідальності бізнесу (с. 144-145).

Особливої уваги заслуговують пропозиції щодо формування державної політики у сфері розвитку транспортних терміналів та шляхів сполучення шляхом розробки Стратегії розвитку транспортної інфраструктури України. Слід погодитись з автором, що в Україні, порівняно з іншими країнами, немає стратегічного бачення конкурентних переваг національної транспортної системи. Здобувачем здійснено структурування інституціонального забезпечення формування зазначеної Стратегії та визначено ієрархію відповідних стратегічних планів. Розроблено стратегічні напрями розвитку транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності (за видами транспорту) на короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий періоди (с. 154-162).

Отримані автором наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних і закордонних вчених-економістів, використанням великого обсягу статистичної інформації, достатньою апробацією, впровадженням у діяльність органів державної влади та навчальний процес.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів.

Наукове значення результатів дисертаційного дослідження полягає у розробці теоретичних положень і висновків, які збагачують економічну науку з питань розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності та визначають шляхи і методи удосконалення наявної системи державного управління у напрямі підвищення ефективності національно економіки в цілому.

Практична цінність результатів дослідження полягає у тому, що теоретичні положення та методичні підходи, розроблені у роботі, доведено до рівня конкретних практичних рекомендацій щодо вибору та впровадження організаційно-економічних інструментів розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності.

Практичне значення наукових результатів дослідження підтверджується їх впровадженням в діяльність: Національної інвестиційної ради, Управління транспортно-комунікаційної інфраструктури Одеської обласної державної адміністрації, ТОВ «ДЖЕТ ТРАНС», ГО «Офіс простих рішень та результатів», ГО «Академія економічних наук України», а також їх використанням в навчальному процесі у Кіровоградському інституті розвитку людини ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» при викладанні дисциплін: «Менеджмент» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), «Корпоративне управління» та «Стратегічний менеджмент» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти).

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

У відкритому друці за темою дисертації опубліковано 28 наукових праць, з них у фахових виданнях – 12. В опублікованих працях здобувача повністю відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну

оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Отже, апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація має традиційну структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій роботи.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Оцінюючи, в цілому, достатній рівень розробки теоретико-методологічних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними:

1. Найбільшу увагу в роботі присвячено морським перевезенням та відповідній транспортній інфраструктурі. Робота би значно виграла при наявності в аналітичній частині дисертації результатів дослідження обсягу транзитних перевезень залізничним, автомобільним та річковим видами транспорту, що дало б можливість більш повно відобразити рівень використання транзитного потенціалу України та виявити резерви розвитку мультимодальних перевезень.

2. В сформованому механізмі автором приділено недостатньо уваги засадам мультимодальності. Так, при встановленні взаємозв'язку між визначеними матрицями (с. 97), автору варто було б виокремити інструменти, які доцільно використовувати для забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури саме на засадах мультимодальності, що дозволило б підвищити практичну цінність розробок дисертанта.

3. Дискусійним позиціонується підхід здобувача до формування методичних засад адаптації розвитку транспортної інфраструктури до умов зовнішнього середовища (с. 150). Результати виконаного наукового дослідження виглядали б більш переконливо за умови здійснення прогнозних

розрахунків розвитку транспортної інфраструктури шляхом застосування відповідних адаптивних моделей.

4. Недостатньо уваги в роботі приділено пропозиціям щодо вдосконалення системи державного управління у напрямі розвитку транспортної інфраструктури, що є вкрай актуальним за умови реформи децентралізації. Було б доцільно розкрити організаційно-управлінські деструктиви, що стримують розвиток транспортної галузі.

5. При дослідженні методів регулюючого впливу на процеси розвитку національної транспортної інфраструктури, автор концентрує увагу на таких інструментах, як приватизація та концесія, проте поза увагою залишаються інші види державно-приватного партнерства.

6. Дисертаційна робота виграла би, якщо при обґрунтуванні пропозицій в процесі формування Стратегії розвитку транспортної інфраструктури були встановлені відповідні прогалини нормативного-правового забезпечення.

Висловлені зауваження і зазначені недоліки несуттєво знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Ремзіної Н.А.

7. Загальний висновок.

Дисертаційну роботу Ремзіної Н.А. «Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності» можна визнати завершеним науковим дослідженням.

Дисертація Ремзіної Н.А. за змістом та якістю теоретичних і методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук. Вибрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи в цілому виконано. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Автореферат дисертації необхідним чином розкриває основні її положення та висновки, є ідентичним дисертації за структурою та змістом та не містить інформації, що є відсутньою у дисертаційній роботі.

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам п.п. 9,11,12,13 чинного «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656 та № 1159 від 30 грудня 2015 р., а її автор – Ремзіна Наталя Андріївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

✓ професор кафедри менеджменту та економіки
Приватного закладу вищої освіти
«Міжнародний європейський університет»,
доктор економічних наук, доцент

О. В. Бойко

Підпис д.е.н., доц. Бойко О.В. засвідчую:

Вчений секретар
Приватного закладу вищої освіти
«Міжнародний європейський університет»

О. А. Кузьменко